

Toelichting op raadsvoorstel 18 december 2019

Bevoegdheden en wettelijk kader

Aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak die vastgelegd is in de Wet milieubeheer (Wm art. 10.33). Om invulling aan deze taak te geven, zijn Nederlandse gemeenten verplicht een (verbreed) gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast te stellen. Deze verplichting is beschreven in de artikelen 4.22 t/m 4.24 van de Wet Milieubeheer (zie tekstkader voor art. 4.22) In het plan moet worden opgenomen hoe de gemeente haar riolerings- en watertaken wil uitvoeren.

ARTIKEL 4.22 WET MILIEUBEHEER:

1. De gemeenteraad stelt telkens voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast.
2. Het plan bevat ten minste:
 - a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater als bedoeld in artikel 10.33, alsmede de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater als bedoeld in artikel 9a van de Wet op de waterhuishouding, en maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, als bedoeld in artikel 9b van laatstgenoemde wet en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
 - b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
 - c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld onder a en b, worden of zullen worden beheerd;
 - d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen als bedoeld onder a, en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
 - e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten.

Omgevingswet en zorgplichten

Een ontwikkeling binnen de planperiode van dit gemeentelijk rioleringsplan is de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting 1-1-2021 van kracht gaat worden. De Omgevingswet gaat, veel meer dan de traditionele ruimtelijke ordening, uit van leefbaarheid en gezondheid als belangrijke speerpunten voor beleid en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet wijzigt echter niet de verdeling van taken en verantwoordelijkheden. De zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater blijven bestaan en komen straks in een omgevingsvisie vorm terug.

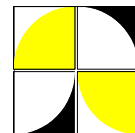
Klimaatadaptatie en stresstest

Een andere ontwikkeling is de klimaat adaptatie. De raakvlakken in de Openbare Ruimte en de klimaatverandering worden in dit GRP geconcretiseerd door het riool- & waterprogramma. Daarnaast wordt invulling gegeven aan het begrip 'klimaat' in de vorm van een klimaatbuien stresstest.

Opbouw van het GRP

Het GRP bestaat uit 3 delen, namelijk het GRP hoofdlijnenrapport, de GRPgids en het bijlagenboekwerk. Het GRP hoofdlijnenrapport is vooral bedoeld voor het bestuur en de inwoners, bedrijven en organisaties. Het beschrijft de kernzaken over de Tielse riolerings- en waterzorg en hoe de uitgaven gedekt worden.

De GRPgids is een leidraad voor mensen die dagelijks met deze zorg belast zijn, zoals de gemeentelijke Teams en het waterschap. In de gids worden de onderdelen van de riolering- en waterzorg belicht en uitgewerkt en met maatregelenprogramma's geconcretiseerd.

In de financiële paragrafen van de gids zijn de investeringen en kosten in beeld gebracht zonder in te gaan op technische kostendekking details.
Meer achtergrondinformatie en technische gegevens staan in de bijlagen.

In deze toelichting wordt kort ingegaan op:

1) de waterzorg, 2) de huidige staat van onderhoud, 3) de kosten, investeringen en tariefontwikkeling. Voor meer informatie wordt u verwezen naar het GRP zelf.

1) De waterzorg

Afvalwaterstroom

Het inzamelen en afvoeren van afvalwater is altijd al een taak geweest van de gemeente. Dit omvat al het huishoudelijke afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater. De gemeente voert het dagelijkse beheer over 8 kleine zuiveringssystemen voor de individuele behandeling van afvalwater, 241 kilometer vrijvervalriolering, 12 stelselgemalen en 193 minigemalen. Het zuiveren van het afvalwater is een taak van het Waterschap Rivierenland.

Hemelwaterstroom

Rioolstelsels worden ontworpen op de voorwaarde dat er (theoretisch) niet vaker dan één keer per twee jaar "water op straat", ontstaat. Door de toename van verharde oppervlakten en toenemende regenval als gevolg van klimaatverandering, moeten we er rekening mee houden dat de inhoud van het rioleringsstelsel niet toereikend is. In nieuw te bebouwen gebied wordt het dan noodzaak om bijvoorbeeld extra oppervlaktewater of wadi's aan te leggen.

De gemeente bepaalt zelf via welk systeem het hemelwater wordt ingezameld. Afstemming met het waterschap is hierbij noodzakelijk. In principe zijn perceelseigenaren zelf verantwoordelijk voor het verwerken van het hemelwater dat op eigen terrein valt. Als het niet redelijk is om van perceelseigenaren te verlangen het hemelwater zelf te verwerken, treedt de gemeentelijke zorgplicht in werking (wettelijk vanaf 2008).

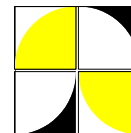
Grondwaterstroom

Sinds 1 januari 2008 heeft de gemeente, op grond van de Wet gemeentelijke watertaken, een zorgplicht met betrekking tot het ondiepe grondwater. De zorgplicht betreft een inspanningsverplichting (dus geen resultaatsverplichting) om de regie te voeren. De wettelijke regeling houdt in dat de beheersbaarheid van grondwateroverlast een verantwoordelijkheid is van alle betrokken partijen, zowel de overheden als de betrokken particuliere perceelseigenaar zelf, ieder op zijn eigen terrein.

Nieuwe richtlijn voor het bouwpeil i.v.m. verminderen toekomstig neerslagoverlast

Vanaf 2008 geldt voor bouwplannen, dat er grondwaterneutraal gebouwd wordt. Voor het rivierengebied is hierbij van belang dat de kwelafvoer niet mag toenemen. In bouwvergunningen en bouwverordeningen moet aandacht zijn voor de relatie tussen de bouwwijze en de huidige en de te verwachten grondwaterstand.

Nieuw in dit GRP is, om naast de ontwateringsnormen voor grondwater, het voorstel om het bouwpeil van nieuwbouw op 30cm boven straatniveau te aan te wijzen. Het aanwijzen van het bouwpeil is een gemeentelijke taak. Met deze bouwrichtlijn zijn we in staat om de afvoer van regenbuiten met zeer hoge intensiteiten (klimaatbuien) beter te reguleren en daarmee toekomstige neerslagoverlast/-schade te verminderen.

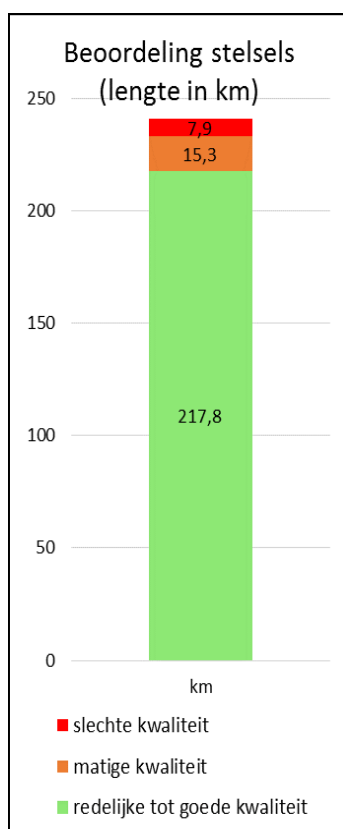
2) De huidige staat van onderhoud

De jaarlijkse exploitatie

Met de jaarlijkse begroting (programma 6) wordt de exploitatie Riolerings vastgesteld. Het onderhoudsprogramma bestaat uit het reinigen, inspecteren en beoordeeld van 10 % van de rioleringsbuizen (24 km). De onderhoudswerkzaamheden bestaand dan uit het repareren van huisaansluitingen, kolken en put randen. Ook het onderzoeken en oplossen van (water- en stank) overlast en het monitoren en onderhouden van de gemalen zijn ook onderdeel van het onderhoudsprogramma .

Toestand van de riolering

De kwalitatieve informatie die tijdens de inspectie verzameld wordt gaat over de stabiliteit, waterdichtheid en de afstroming van de riolering. Door middel van inspecties met een rijdende camerarobot de toestand van vrijwel het gehele vrijvervalstelsel in beeld gebracht. Jaarlijks vertalen we de beoordeling naar uit te voeren maatregelen.

De riolen met een matige kwaliteit functioneren nog redelijk en directe maatregelen zijn niet nodig .De riolen met een slechte kwaliteit worden in deze planperiode vervangen of gelined

Functioneren van de riolering

Zodra de werkzaamheden meer zijn dan repareren worden renovaties ('relinen') en vervangingen in meerjarenprogramma van de investeringen gezet. Naast de opgave uit het onderhoudsprogramma komen maatregelen uit het hydraulische onderzoek.

De rioleringsstelsels worden via hydraulische berekeningen gecontroleerd op haar functioneren. Het GRP geeft hiervoor de uitgangspunten en maatstaven. Op deze manier bepalen (statische) regenbuien die 1 x in de 2 jaar voorkomen de diameter van de riolering.

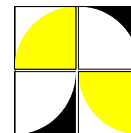
Personele invulling

De riolerings- en waterzorg die door de Team 'Regie op Ruimte' en Team 'Werkvoorbereiding' worden verzorgd, kan niet zondermeer naast de bestaande taken gedragen worden. Voor de teams is het beheer van het rioleringsstelsel en de coördinatie van de uit te voeren plannen de hoofdtaak.

De voorbereiding voor renovaties en vervangingen is gedeeltelijk in eigen beheer mogelijk. Als alle komende projecten/programma's volgens planning in gang worden gezet, wordt bekeken op welke manier dit door uitbesteding verder uitgevoerd wordt

Avri

Vanaf 2015 wordt het rioolonderhoud deels door Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) gedaan. Om de afspraken over de samenwerking in goede banen te leiden zijn de rioleringsdiensten in Dienstverleningsovereenkomst (DVO) opnieuw opgesteld. De werkzaamheden zijn afgestemd op de exploitatiebegroting. Ook de verantwoording in de rapportages is verbeterd. Hierdoor worden, vanaf medio 2019, periodiek en jaarlijks financiële terugkoppelingen en evaluaties mogelijk.

3) De kosten, investeringen en tariefontwikkeling.

Jaarlijks terugkerende kosten en nieuwe investeringen

De kosten voor het dagelijkse beheer en onderhoud bedragen jaarlijks € 1,62 miljoen. Deze kosten bestaan o.a. uit kosten voor repareren (huisaansluitingen, kolken, putranden) inspecteren, reinigen, meten en monitoren, waterketenontwikkelingen.

De komende planperiode staan de volgende nieuwe investeringen in het programma:

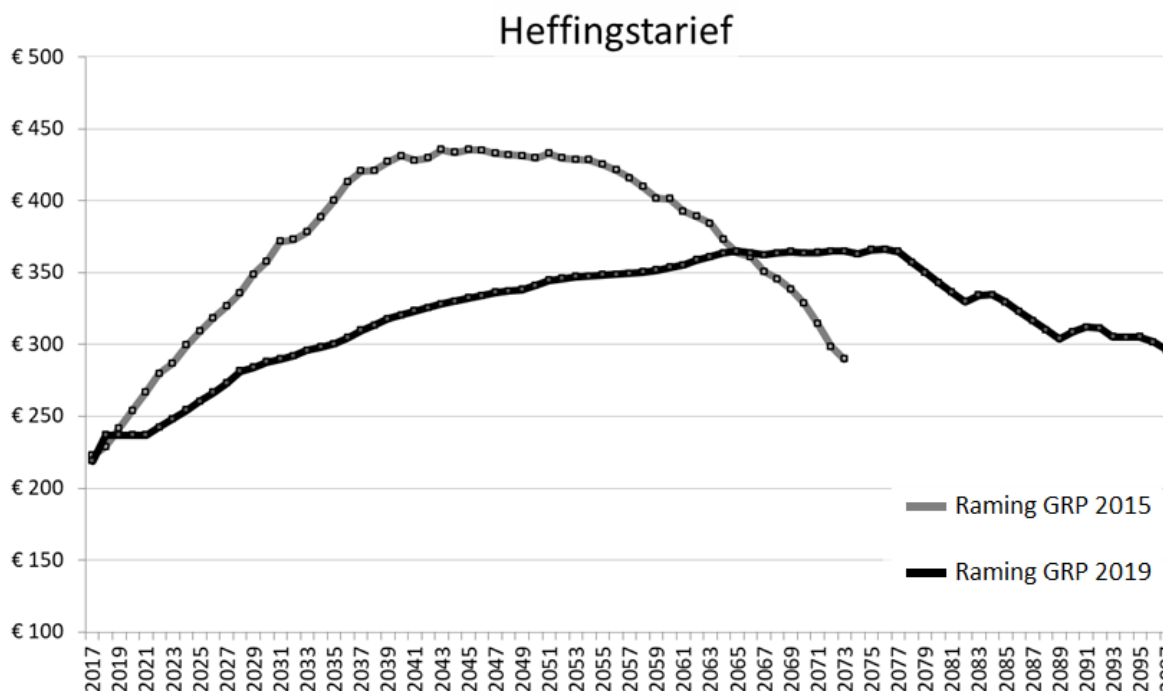
- Rioolmaatregelen ca. € 7,69 miljoen: Investerings in vervanging en herstel van verouderde riolen en pompinstallaties en;
- Investerings in klimaat-, water- en grondwater maatregelen is ca. € 3,88 miljoen.

De nieuwe investeringen worden in principe geactiveerd en afgeschreven over een aantal jaren. Hierover worden naast afschrijvingskosten rentekosten gerekend. Rente en afschrijving vormen samen de kapitaallasten.

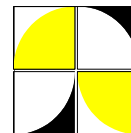
Tariefontwikkeling

Als gevolg van de kapitaallasten van de nieuwe investeringen en de stortingen in de Voorziening Riolering nemen de totale kosten de komende 25 jaar geleidelijk toe. Daardoor stijgen ook de voor de dekking benodigde tarieven, maar niet in deze planperiode. De kostenstijging volgt in feite de landelijke trend.

Om het tariefverloop te spreiden en te beperken wordt gebruik gemaakt van een 'Voorziening Riolering'. Hierin wordt jaarlijks een spaarbedrag gestort voor toekomstige Rioolmaatregelen. In deze planperiode bedraagt het jaarlijkse spaarbedrag van gemiddeld ca. 0,59 miljoen. In het jaar van vervanging kan daardoor een deel van de investering direct uit de Voorziening Riolering worden gefinancierd, waardoor een kleiner bedrag geactiveerd hoeft te worden. Dit levert op lange termijn lagere kapitaallasten op. Dit heeft een gunstig effect op de heffing.

Tariefontwikkeling vergelijk KDP 2015 en KDP 2019

In de hiernavolgende tabel worden alle investeringen voor de komende periode op een rijtje gezet. Een gedetailleerde overzicht is terug te vinden hoofdstuk 5 van het hoofdlijnen rapport.

Nieuwe investeringen GRP 2019 – 2022 (voorkeursscenario)				
Geplande investeringen	2019	2020	2021	2022
Rioolvervangingen en relinen	€ 1.424.533	€ 1.529.914	€ 2.803.604	€ 1.447.987
Mechanisch electrisch vervangingen	€ 18.878	€ 49.625	€ 80.035	€ 113.589
Verbeteringen:				
Hydraulische verbetermaatregelen	€ 0	€ 220.850	€ 0	€ 0
Klimaatmaatregelen en afkoppelen	€ 1.007.250	€ 1.126.250	€ 18.750	€ 312.500
Watermaatregelen en planvorming	€ 76.700	€ 201.700	€ 39.200	€ 39.200
Grondwatermaatregelen	€ 366.000	€ 271.000	€ 213.500	€ 213.500
Jaarschijven planperiode	€ 2.893.361	€ 3.399.339	€ 3.155.090	€ 2.126.777

Tabel. Nieuwe investeringen planperiode met bijbehorende jaarschijven 2019 – 2022.